Jüdische Pester Zeitung.

יודישע פעסטער צייטונג

דיעזעס בלאטט ערשיינט
דריימאל וואכענטליך
מאנטאג, מיטוואך אונד פרייטאג,
אונד קאסטט
פיר עסטערריכ-אונגארן
גאנציעהריג 10 גולדען עסט.-וועהר.
האלבזיעהריג 5 „ „
פיערטעלזיעהריג 2 גולד. 50 קר. ע.-וו.
פיר אויסלאנד
גאנציעהריג 11 גולדען עסט.-וועהר.
האלבזיעהריג 5 גולד. 50 קר. ע.-וו.
פיערטעלזיעהריג 2 „ 75 „ „

Nr. 63, צעהנטער יאהרגאנג — פעסט, מיטטוואך דו איר ה.ת.ר.ל.ח. — Pest, den 29. Mai 1878.

איך דיעזע צייטונג קאנן מאן
יעדען טאג
פרענומעריען
אונד דער פרענומעראנדו-פרעדיטן
בעזונגע מיט דעם עפעסאנד דעם
עיפעדיטאר בלאטעס.

דיא רעדאקציאן בעפינדעט
זיך אין
פעסט
אלט-נאמסטר נומ. 1,
וואהין מאן אויך דיא פרענומעראנ-
ציאנסגעלדער צו זענדען בעליעבט.

קאָממט דער קאָנגרעס דאָך צו שטאנדע?

נאך דען נייעסטען דעפעשען קאָנגען ווייר בעריכטען, דאס ענדליך דער קאָנגרעס דאך שאָן גאנץ זיכער אונד געוויס צו שטאנדע קאָממט, טראָטצדעם נאך מאנכע הינדערניססע צו בעזייטיגען אונד איינيגע שווייריגקייטען צו איבערווינדען זונד. דיא איינלאדונגען צום קאָנגרעסע זונד וואָהל נאך ניכט ערפאָלגט, אויך איזט עס נאך ניכט בעשטיממט, דאס דיא ערסטע זיצונג דעם קאָנגרעסס שאָן אם 11. יוני שטאטטפינדען ווירד; אבער יעדענפאלס זונד אנדייטונגען פאָרהאנדען, דאס דער קאָנגרעס מיטטע יוני צו שטאנדע קאָממט. דענן קאיזער ווילהעלם, וועלכער שאָן אם 11-טען יוני אונס באד ריזען וואָללטע, מיסטע דיעזע באדע-ריזע אויפשיעבען אונד צוואר נור וועגען צוזאמ-מענטריטט דעס קאָנגרעסעס. אויך דער רוסישע קאיזער ווירד מיטטע יולי אין בערלין ערוואַרטעט, פאָן וואָ אויס ער זיך אין דיישטעס באד בע-געבען ווירד.

וועהרענד זיינער אנוועזענהייט אין לאָנדאָן האט דער דיישטע קראָנפרינץ אללעס מאָגליכע אנגעוועגדעט, אים צווישען רוסלאנד אונד עגגלאנד איינען פרידליכען פרעדליך צו ערציעלען. ער שפראך מיט דער קאָנינין וויקטאָריא (וועלכע זיינע שווייגערמוטטער איזט) אונד אויך מיט לאָרד בע-אקאנספיעלד (וועגען דער אנטראָגע, דיא גראָף שובאלאָף אויס פעטערסבורג מיטבראכטע, אונד דאדורך איזט אויך אין דען הייפט שטרייט-פראגען איינע איינيגונג צווישען שובאלאָף אונד דער עגג-לישען רעגיערונג צו שטאנדע געקאָממען.

דער צוזאממענטרוטט דעס קאָנגרעסעס ווערד זאָמיט געזיכערט; אבער דאס אויך דיעדורך דער פרידעד געזיכערט איזט, לאָסט זיך קיינעס-וועגס בעהאוپטען. דיא ביזהעריגען לאנגע אנדויי-ערונגען פערהאנדלונגען האבען וואָהל אין דען הייפט-שטרייט-פראגען צו איינעם איינפערשטענד-נישסע געפיהרט; אבער נאך זעהר פיעלע פראגען זונד דעם קאָנגרעסע אָפערבעהאלטען, אבער דיא ניכט זאָ ליכט איינע איינيגונג ערציעלט ווערדען ווירד. דער רוסישע קאיזער ווילל נאך אממער פאָן בעטראָכטען ניכט אבשטעהען; מאן שפריכט נאך אממער פאָן דער בעזעטצונג טירקישער פראָ-וינצען דורך פרעמדערמעגען אונד דער קאָנגרעס ווירד עבען דיעזע „בעזעטצונגען“ דער טירקישען פראָווינצען צו רעגעלן האבען. דיא בעזעטצונג דער טירקישען פעסטונג אדא-קאלעה דורך איינע עסטערריכ-אונגארישע ארמעע פרעפאָלגט מיט איינוויללינונג דער איינגען איראָפעאישען מעכ-טע, אים דיא שווייריגקייטען אין דער דאָנאָ-שיפפאָהרט אן דער אונגאריש-סערבישע-רומע-נישען גרענצע צו בעזייטיגען.

דאס וויסען ווייר בעשטיממט, דאס טראָטצ-דעם מאן שאָן פאָם זיכערען צוזאממענטרוטטע דעס קאָנגרעססעס שפריכט — דיא קריעגס-ריס-טונגען דענאך אָפערטווערן! ערסט אין דער געסט-רינגען אפגלאמעגעס-זיטצונג אין לאָנדאָן וואָרדען דיא פעלען אויסגאבען וועגען טראנספאָרטונג דער אינדישען ארמעע נאך דעם זידען דער טור-קיי בעוויללינט. אויך אין פעטערסבורג האט דיא באנק צור אנשאפפונג פאָן כאָפער-שיפפען גענען עגגלאנד פ מיללאָנען רובעל אָפרגשטרעקט — אונד אויך אינזערע מאָנאָרכיע האט מיט דען בע-פעסטיגונגס-ארבייטען אן דער זיבענבירגער-רומעגישען גרענצע בעריטס בעגאָנגען.

איך דיא 60 מיללאָנען, וועלכע זיך גראָף אנדראשי וועגען דער ערנסטען לאגע בעוויללינען לעס, ווערדען אנס יעצטע, דא דער קאָנגרעס געזיכערט איזט, דאך ניכט געשעענקט! אין דער געסטרינגען דעלעגנאציאָנס-זיטצונג אין וויען איזט עבען דיא פערווענדונג דער 60 מיללאָנען גולדען צור שפראכע געקאָממען, אונד בייא דיעזער גע-לעגענהייט ערטהיילטע גראָף אנדראשי פאָלגענדע ערקלערונג:

„נעהרטע דעלעגנאציאָן! פאָן דען בעוויל-ליגטען 60 מיללאָנען, איזט בערייטס אייגע בע-דייטענדע סוממען פערווענדעט וואָרדען. ביזהער וואר נאך אומער צו בעפירכטען, דאס דער קאָנ-גרעס ניכט צו שטאנדע קאָממט אונד דאס אנ-שטאטט זיינער דער קריעג אויסבריכט, ווייר דורפ-טען אלזאָ ניכט אנגעריסטעט דאשטעהען — אונד אויך נאך הייטע דורפען ווייר מיט אינזערען פאָר-זיכטס-מאסרעגעלן ניכט אויפהאָרען! ווייר מיסען זעלבסטשטענדיג זיין אונד אנס אויך דיא מאכט דער איינגען ארמעע אונד אנס ניכט אויך אנ-דערע מעכטע פערלאסען. אויך דיא איבריגען מעכטע האבען בעדייטענדע אפפער צור קריעגס-ריסטונג געבראכט, אונד אויך ווייר מיסען אנס אים קאָנגרעסע אויף דיא מאכט אינזערער וואָהל-אויסגערוסטעטען ארמעע שטייצען קאָנגען; ווייר עס אויף דעם קאָנגרעסע געלעגען, איינע איינيגונג דען אויראָפעאישען גראָס-מעכטען צו ערציעלען, דאנן מיסען ווייר דענאך איינע וואָהל-אויסגערוסטעטע ארמעע דא האבען, ווייל זיך ערסט דאנן דיא איינגטליכע אומגעשטאלטונג אללער פערהעלטניססע אן אינזערער גרענצע פאָללזיעהען ווירד, אונד ווייל אין דיעזען פאָללע נאך רעוואָלוציאָנען עגטשטעהען דירפען, וועלכע אינזערען גרענצ-לענדערן אינסבעזאָנדערס גע-פערלך ווערדען קאָנטען. — ווירד אבער דער קאָנגרעס קיינען פרידליכען פערגלייך צו שטאנדע בריינגען, דאנן מיסען ווייר ערסט רעכט איינע טיכטיגע, שלאָג-פערטיגע ارمעע האבען, אים דען ערייגנישسען ענגגאבער פעסטע שטעללונג גע-מען צו כאָנען. אין דעמגעמיטען אונד אין דאל-מאצען מיסען אינזערע ارمעען בעדייטענד פערשטערקט ווערדען. אין דער זיבענבירגער-רומעגישען גרענצע האבען ווייר בין יעצטע נאך וויניג פעסטיגען, וועסהאלב מאן אין יענער גענעגנ עטוואס אינטערגרעמען מיססע. הייטע האבען ווייר דיא איסזיכט, דאס דער קאָנגרעס אין קורצער צייט צו שטאנדע קאָממען וועדערע, אונד דא וואָל-לען ווייר אים פערייגע מיט דען איבריגען אי-ראָפעאישען מעכטען פיר דיא ערהאלטונג דעס פרידענס ווירקען, צוגלייך וואָללען ווייר אבער אויך אינזערע אינטערעססען נאך אללען זייטען הין שטעלען.“

איים דיעזער קורצען רעדע דעס גראָפען אנדראשי ענטגעגמען ווירד, דאס טראָטצדעם הייטע דיא איסזיכט נעהער גערוקט איזט, דאס דער קאָנגרעס אין קורצער צייט צו שטאנדע קאָמ-מען וועדערע, אונד אויך דיא 60 מיללאָנען צו בעפרידיגען פערווענדעט — אונד זעלבסט אים בעסטען פאָללע, אלס אין פרידליכער פערגלייך אויף דעם קאָנגרעסע גע-לינגען זאָללטע, מיסען ווייר דאָך אינזערע ارمעען אן אינזערען גרענצען פערשטערקען. דא עבען ערסט דאמאלס דורך דיא נייען רעגעלונגען דער טירקישען פראָווינצען רעוואָלוציאָנען ענטשטעהען ווירדען, וואָדורך דיא בעזעטצונג מאנכער דיעזער רעוואָלוציאָנערען פראָווינצען דורך אינזערע אר-מען נאָטהווענדיג ווערדען קאָנטע.

אינצווישען דייערן אין דער טירקייא דיא אונרוהיגע אונד רעוואָלוציאָנען פאָרט. אין קאָנס-טאנטינאָפעל איזט אללעס אין גראָסער אויפ-רעגונג, פאָרטוווערענד ווירד דאָרט מיט מינס-טערן געוועכסעלט. יעצטע איזט ווידער דער טירקישע מינסטער-פרעזידענט סאדיק פאשא אב-געזעטצט אונד אנשטאטט זיינער איזט מעהעמעד רישדי פאשא צום גראָפ-וויזיר ערנאנט וואָרדען.

פערשיעדענע נייאיגקייטען.

*(גלעדסטאָן אונד רוסעל.) דיעזע ביידען מעגנער, וועלכע אייגנט אין עגנ-לאנד אייגע גראָסע פאָללע געשפעלט, ערגעגען עבען יעצטע אין דען יידישען קרייזען עגגלאנדס אין לעבהאפטעס אינטערעססע. גלעדסטאָן, דער בעקאנגטליך דאס פאָלק יעצטע נעגען דיא רעגיע-רונגס-פאָלטיק העצטע אונד דאסזעלבע פיר דען פרידען מיט רוסלאנד צו בעאַרבייטען זוכט, האט דיא יידען בעשטעפפט, ווייל זיא ניכט אויך, זאָדערן דיא רעגיערונג אונטערשטיצען. דיעזער אלטע שטאאטס-מאנן דער זאָ ציעמליך דען פער-שאנד פערלאָרען צו האבען שיינט, ליעס זיך צו פאָלגענדער איסערונג הינריסען: „דיא יידען ווי-שען דאהער דען קריעג געגען רוסלאנד, ווייל זיא זיך אוס דאס וואָהל עגגלאנדס ניכט קיממערן, זאָדערן אוס דיא אינטערעסליכען געשעפטע, דיא זיא אוס קרייגנג אללס ליעפערענען מאכטען ווי-דען, זאָ קאָנגען עבען נור יידען דענקען, דיא פיר דען בעגריפ „פאָטערלאנד“ גאר קיינען זינן האבען — מאן קאָנן זיך ליכט דענקען, אין וועל-כער אכטונג דער האלב-נערישע גלעדסטאָן הייטע בייא דען יידישען בירגערן אין עגגלאנד שעהט. דאָפיר ווערדען אבער גראָסע פאָרבעריישונגען גע-טראָפפען, אוס דעס גרייזען לאָרד רוסעל דאס געפיהל אויפטערער אנערקענונג אונד דאנק-באריקייט צום אויסדרוקע צו בריינגען. עס וואר פאָר 50 יאהרען, וואָ לאָרד רוסעל עס בעווירקטע, דאס דיא פפעגטליכען בעאמטען אונד פאָרלאמענטס-מיטגליעדער אין עגגלאנד ניכט אויף דען גלויבען דער עגגלישען קירכע בעאיידעט ווערדען מיסען. זאָלאנגע אין זאָלכער אייט געזעטצלט פאָרגע-שריעבען וואר, וואָרען דיא יודען נאטירליך פאָן יעדעם אפפענטליכען אמטע אונד פאָם פאָרלא-מענטע אויסגעשלאָסען. לאָרד רוסעל איזט אלזאָ דער איינגעטליכע שאפפער דער יודען-עמאנצי-פאציאָן אין עגגלאנד. הייטע, וואָ דער גרייזע לאָרד אין האהעם אלטער שטעהט אונד קיים נאך עט-וואס יעהר אדער הארט, דירפפט אויך אהם איינע זאָלכע קונדגעבונג זייטענס דער יודען דאפפעלט ווילל קאָממען זיין; עס ווירד אויהם דיעזע צום בע-וואוסטזיין בריינגען, דאס ער ניכט אומזאָנסט גע-לעבט, נאכדעם ער דעם יידישען שטאممע אין עגגלאנד צו זיינעם רעכטע פערהאָלפען האט!

*(דיא האהע פאָלטיק אין בערדיטשעף.) פעטערסבורגער בלעטער בריינגען פאָלגענדען קאָמישען בעריכט: דיא יידי-שע קולטוסגעמיינדע פאָן בערדיטשעף האט ווע-הרענד דעס יינגסט פערגאנגענען הול המועד של פסח אין האָב-פאָליטישעס שריפפטשטיק פערגאָ-פפענטליכט, אין וועלכעס עס אינטער אנדערם הייסט: „ווייר יודען אין רוסלאנד געבען היעמיט אויך דא 60 מיללאָנען, וועלכע זיך גראָף אנדראשי וועגען דער ערנסטען לאגע בעוויללינען לעס, ווערדען אנס יעצטע, דא דער קאָנגרעס געזיכערט איזט, דאך ניכט געשענקט! אין דער געסטרינגען דעלעגנאציאָנס-זיטצונג אין וויען איזט עבען דיא פערווענדונג דער 60 מיללאָנען גולדען צור שפראכע געקאָממען, אונד בייא דיעזער גע-לעגענהייט ערטהיילטע גראָף אנדראשי פאָלגענדע ערקלערונג:

„נעהרטע דעלעגנאציאָן! פאָן דען בעוויל-ליגטען 60 מיללאָנען, איזט בערייטס אייגע בע-דייטענדע סוממען פערווענדעט וואָרדען. ביזהער וואר נאך אומער צו בעפירכטען, דאס דער קאָנ-גרעס ניכט צו שטאנדע קאָממט אונד דאס אנ-שטאטט זיינער דער קריעג אויסבריכט, ווייר דורפ-טען אלזאָ ניכט אנגעריסטעט דאשטעהען — אונד אויך נאך הייטע דורפען ווייר מיט אינזערען פאָר-זיכטס-מאסרעגעלן ניכט אויפהאָרען! ווייר מיסען זעלבסטשטענדיג זיין אונד אנס אויך דיא מאכט דער איינגען ארמעע אונד אנס ניכט אויך אנ-דערע מעכטע פערלאסען. אויך דיא איבריגען מעכטע האבען בעדייטענדע אפפער צור קריעגס-ריסטונג געבראכט, אונד אויך

האסט רעכט, ירחמיאל, דיינע ברייט קאנן איין טונענדהאפטעס מערבען זיין, ווענן איהר ברודער יעקב אויך איין שלעכטער מענש געוואָרדען איזט, איך מאכטע יעדאָך וויסען, וואָרן דענן דיא שלעכטיגקייט דיינעס קינפטיגען שוואגערס בע-שטעהט? איזט ער עטוואָ איין דעבע, איין וועכסעל-פעלשער אדער איין פערשווענדער געוואָרדען?"

— ירחמיאל זייפצטע טיעף אויף אינד זאגטע: „לאס' מיך דאָך אין רוה'! ווער ווירדע זיך דענן אום זאָלכע' קליינגקייטען קיממערן! דוא ווירסט מיך יא ניכט פיר זאָ דומם האלטען. איך וויים אויך, וואס איינע ווירקליכע שלעכטיגקייט איזט. איך מוס דיר דאהער זאגען, דאס יעקב ליידער איין לאטייג-שטודענט געוואָרדען. ביז זיבצעהן יאהר לערנטע ער פליסיג אין דער קלויז, וואר גוט אינד פרומם, זאגטע שאן אללין „תורה", דאס גאָטט אינד דיא וועלט זיך פייען קאָנגטען. אללעס גלייכטע, דאס איים יעקב איין „גאון" אדער זאגאר איין הייליגער

וויא רעב מענדעלע סוכאָווער ווערדען ווירד. איך איינמאל קאָממט אין איהן איין „רוח רעה" אינד ער ערקלערטע זיינעס פאטער, ער וויאָללע דאקטאר ווערדען. דער פאטער ערשראק אינד זאגטע: „וואס האבע איך „חטא" געוועזען, דאס מיין זאהן אם הייליגען שבת רעצעפטע שרייבען זאָלל?" דאָך אללעס קלאגען אינד אממערן ניטצטע ניכט. יעקב וואר טאגס דאריף פערשוואינדען. ערסט נאך איי-נעם יאהרע ערפיהר דער אינטראסטלכע פאטער, דאס זיין זאהן אין לעמבערג אינס נימנוזיאם זיך איינשרייבען ליעס. מיט דעם פערצייפלינגס-ריפע: „מיין זאהן האט זיך דעם באוען נייסטע פערשייע-בען, שטירצטע דער פערצייפלטע פאטער איים דעם הייזע, איילטע נאך לעמבערג, אים דען יעקב פאם לאטייגישען רוח רעה צו רעטטען! ער האמטע אין איין ציממער אינד פינדעט דא דען יעקב בלאס-קאפפיג אינד מיט איינים לאטייגישען „טרפ ספיל" אין דער האנד. ער ריס איהם דאסזעלבע וועג אינד דריכטע אירם איין „מיסר ספר" אין דיא האנד. אינד וואס נעשאה דא? יעקב לענטע דאס „מיסר ספר" צור זייטע, אינד נאדם ווידער זיין „טרפ ספיל" אין דיא האנד.

(פאָרטזעטצונג פאָלגט.)

טעלעגראפישע דעפעשען.

קאָנסטאנטינאָפעל 26-טען מאי. גראף זיטשי (דער עסטערייך-אונגארישע געזאנד-טע אין קאָנסטאנטינאָפעל) בעזוכטע געסטערן דיא עגגלישען קריעגס-שיפע, וועלכע זיך אים מעערע זידליך פאָן קאָנסטאנטינאָפעל בעפינדען אינד וואירדע פאָם עגגלישען אדמיראל אייך דאס פרייגד-ליכסטע עמפאנגען. דיעזעס ווירד אלס דאס צייי-כען איינעס בינדניסעס צווישען עגגלאנד אינד עס-טערייך-אונגארן בעטראכטעט.

בעלגראד 26-טען מאי. פאר דעם פאלאסטע דעס פירסטען מילאן וואירדען רעוואָלוציע-ערע פלאקאטע געפינדען מיט דער אויפשריפט: „ניעדער מיט מילאן אָבריענאָוויטשי! — עס לעבע פירסט קאראגיאָרגעוויטש!" — אין אלבע פלאקאָ-טע וואירדען שטייגע געוויקעלט אינד דורך דיא פענסטער אין דען פאלאסט דעס פירסטען געוואָר-פען. אין דער אָרטשאפט וויעריין וואירדען מעה-רערע קאטאָליקען פאָן טירקישען באשיבאצוק געטאָדטעט.

= דיא הייטע נאכמיטטאגס איינגעמאָרדעטע דעפעשען מעלדען: 1) דאס אין קאָנסטאנטינאָפעל אבערמאלס מעהרערע רעוואָלוציאָנערע טירקען, וועלכע זיך גענען דען סולטאן פערשוואָרען האָ-בען, פערהאפטעט וואָרדען. — 2) דאס דער ביז-הערגע טירקישע קריעגס-מיניסטער איצצעט פאָ-שא אבגעזעצט אינד אנשטאטט זיינער דעם סול-טאנס שוואגער, נאמענס מאהמוד דאמאד פאשא, ערנאנגט וואירדע. — 3) דאס דיא אין שפאנישען נאהע אן דער פראנצאָזישען גרענצע אויסגעבראָ-בענע רעוואָלוציאָן אים וואכסען איזט. 58 בעוואפנע-נעטע שפאנישע רעבעללען זינד אויך שאָן אין זיד-פראנקרייך איינגעבראָבען.

איינע זאעבען איינגעטראפענע לאָנדענער דעפע-שע פאם 27. מאי מעלדעט: הייטע וואירדע אין לאָנ-דאָן וועגען דער אנוואָרט אויף שובאלאָפס פערד-מטטעלונג אבערמאלס איין מיניסטער-ראטה אב-געראלטען. — וויא עס הייסט, האט דייטשלאנד זעלבסט דאפיר גאראנטירט, דאס דער גאנצע פערטראג פאָן סאן שטעפאנאָ פאָם קאָנגרעסע אי-בערפרייפט ווערדען ווירד; רוסלאנד האט אלזאָ דער הייסט-עגגלישען פאָרדערונג נאכגעגעבען! — וויא עס הייסט, זינד דיא איינלאדונגען צום קאָנ-גרעסע שאָן געסטערן אבגעגאנגען. אין בערלין ווירד ערסט דער איינגעגלטכע פריעדענס-פערטראג איסגעארבייטעט אינד אינטערצייכנעט ווערדען; אויך דער דייטשע קראָנפרינץ, דער יעטצט הייר-ליכ, בעמיהטע זיך וועגען דעם פרידליכען פער-גליכעס צווישען רוסלאנד אינד עגגלאנד. — אינ-דעסען איזט יעטצט ווידער אין גראָסעס עגגל-שעס טהורם-שיף נאך דער טירקייא אבגעגאנגען — אינד אויך דיא רוסען האבען אין אמעריקא בעדייטענדע בעשטעללונגען אויף טאָרפעדאָס געמאכט. —

פרעגומעראציאָנס-איינלאדונג.

ווייר ערוכען אונזערע געעהרטען פרעגומעראנטען, דיעען פרעגו-מעראציאָנספרעמען אם 1. יוני צו עדע נעהמען (וואס נאנען דייטליך אויף איהרע „אדרעס-שליסע" אנגעצייגט איזט) איהרע פרעגומעראציאָן רעכטצייטיג צו ערייכען, דאמיט דיא פערזענדונג דער בלעטער קיינע שטאָרונג ערליידע.

געשעפטסבעריכט

פעסטער פרייזע.

קאָרן 7—7,30 גולדען. —

גערסטע פיטטער 6·30 גולדען. מאלץ-וואָאָרע 7.20 גולדען. —

קוקורוץ נייער 6.20—7 גולדען.

האפער 6 גולדען.

רעפס באנאטער 14½, קאָהל 15 גולדען.

מעהל-פריזע (פער 100 קילאָגראָם זאממט זאק, פרייא אב פעסט) נומ' 0: 22 גולדען. 80 קר., נומ' 1 22 גולדען. 20 קר., נו' 2: 21 גולדען. 60 קר., נו' 3: 20 גולדען. 20 קר., נו' 4: 19 גולדען. 50 קר., נו' 5: 18 גולדען. — קר., נו' 6: 16 גולדען. 80 קר., נו' 7: 14 גולדען. 50 קר., נו' 8: 12 גולדען. 80 קר., נו' ⅛: 11 גולדען. 20 קר., פיינע קליע 4 גולדען. 60 קר., גראָבע קליע 3 גולדען. 70 קר.

הילזענפריכטע: ערבסען 10 — 12 גולדען. גייע לינזען 8—12 גולדען. אָהנע הירזע 7.50—7.75 גולדען. הירזע-בריען 12,30—12½, גרוייער מאָהן 22—24 גולדען. בלויער 26—28 גולדען. נאָאסע וויייסע באָהנען 10½—10,75 גולדען. צוויבעלנעל 12—12½, האנפאמאמען 14 — 14½ גולדען. לייגאמען 14½ גולדען. מאָהאר 8 — 9 גולדען. — וויסען 5 — 6 גולדען. (אללעס פער 100 קילאָ.) —

שפייזעס גייע מעטהאָדע אים קליינען 32½—33 גולדען. — אלטע-מעטהאָדע 32½—33¾ גולדען פער 10000 ליטער-פערצענט.

צוועטשקען. סערבישע פאם-וואָאָרע פער אָקטאָבער 19,20 גולדען. —

צוועטשקענמוס (לעקוואר) פער אָקטאָבער 17½ גולדען. —

האָנינג. נעלייטערטער 35—36 גולדען.

וואכס 152—154, וואָנגייער 140 גולדען.

קנאָפלערן אונגארישע פריימע וואָאָרע 22—24 גולדען.

פאפריקא 55—80 גולדען.

אונשליטט (חלב) 49—50 גולדען. —

ריבאל דאָפעללע-וואָפפיניערטעס 46—49½ גולדען. פער 100 קילאָגראָם. —

פעטראָלעאום 20¼—20½ גולדען. —

לייס 32 — 34 גולדען.

שאָפפעללע. פאָרייגע וואָכע וואָרדען 12000 שטיק פערקייפט אינד צוואָר: דייטשוואָללייגע 2.60—3.20 גולדען. פער פאאר. סערבישע אונד טירקישע 90—110 גולדען. באָטש-קער אונד באנאטער 125 — 140 גולדען. (אללעס פער 102 שטיק.)

לאמם-פעללע, באנאטער לייכטע 65—75 שווערע 105—115 גולדען. וועבענבריינער נערבערוואָאָרע 65—75 גולדען. קרישנערוואָאָרע וויייסע 70—80 גולדען. שווארצע 120—140 גולדען. דייטשוואָללייגע לייכטע 25—30 גולדען שווערע 50—60 גולדען. (פער 102 שטיק.)

קיטצ-פעללע אונגארישע אונד סערבישע 80—85 גולדען.

שאפווואָלע, אין פאָרייגער וואָכע וואר דאס געשעפט זעהר שוואך. פערקייפט וואָרדען: 50 מעטער-צענטנער נייערע איינשווערע 79—80 גולדען. 150 מעטר-צענטנער שווערע 70—80 גולדען. 150 מעטר-צענטנער נייערע איינשווערע 79—80 גולדען. (אללעס פער 56 קילאָ.)

לאטטע-ציעהונג פאָם 25-טען מאי 187 8.

טעמעשוואר	30	89	70	78	34
וויען	47	56	86	20	4
גראָץ	20	90	51	56	18

פערانטוואָרטליכער רעדאקטער: מאיר בריר רייז.

פרוכט- אינד מעהל-פרייז-מאבעללע.

פריכטע		פער 100 קילאָגראָם	קוואלטעטע	פריכטע		קוואלטעטע	פער 100 קילאָגראָם
וויייצען	נייער באנאטער	10.—10.10	74	קאָרן		72	7.50—7.30
"	"	10.20—10.35	75	גערסטע מאלץ		62	7.80—7.20
"	"	10.50—10.60	76	גערסטע פיטטער		62	6.60—6.30
"	"	10.75—11.90	77	האפער		41	6.80—6.10
"	"	11.10—11.20	78	קוקורוץ באנאטער			6.70—6.60
"	"	—.——.—	79	אנדערע		73	6.45—6.30
"	"	—.——.—	80	הירזע			8.—7.70
"	פרייס	10.30—10.40	74.	וויייצען	פער אָקטאָבער		10.—
"	"	10.50—10.65	75.	"	"		—.—
"	"	10.80—10.90	76.	הייזאאר	"		—.—
"	"	11.—11.15	77.	קוקורוץ			6.75
"	"	11.35—11.50	78.	נערסטע			—.—
"	"	11.55—11.65	79.	האפער	אָקטאָבער		6.05
"	"	—.——.—	80.	רעפס			—.—
"	פעסטער באדען	10.10—10.20	74.				15.—
"	"	10.35—10.45	75.				
"	"	10.55—10.70	76.				
"	"	11.80—10.95	77.				
"	"	11.10—11.25	78.				
"	"	11.30—11.35	79.				
"	"	—.——.—	80.				
"	הייזענגריער	10.20—10.30	74.				
"	"	10.40—10.55	75.				
"	"	10.70—10.80	76.				
"	"	10.60—11.05	77.				
"	"	11.25—11.40	78.				
"	"	11.45—11.55	79.				

גאללען-מעהל		קי. גר.
נומער 0		22 80
" 1		22 20
" 2		21 60
" 3		20 20
" 4		19 50
" 5		18 —
" 6		16 80
" 7		14 50
" 8		12 80
" 8½		11 20
שווייטזוס: נייע	פראנצבאד	31,25
" נייע	פראנצבאד	31,50

מורז-טאבעללע פאָם 25. מאי

גערד-קורז	קי. גר.
וולבער-אשיא	104 75
רוקשען	5 68
דסטערייך-אונגארישע 8 גולדען נאלד-שטיק (20 פראנקס)	9 65
נאפאלעאָנדאָר	9 65
ריישע	59 50
דוקאטען	11 86
מאסיר יובל	1 20
לאאזע.	
1839-קי' דאנטיג-לאט נאגעד	335 —
רעשטע " פינגשל	332 —
1854-קי' 4 פרידריכס שטאמפס-לאט	108 —
1860-קי' " " נאגעד	114 25
רעשטע " פינגשל	121 75
1864-קי' לאט צו 100 גולדען	140 50
רעשטע " 50 "	140 50
נאסא דנשטיינער	24 —
פינלנד-לאט	17 —
נלאר-לאט צו 40 גולדען	162 25
פאנדיש לאט אונגארישען פארנקרי-ריש צו 5 איינהאלב פרענקען	95 25
דער אונגארישען הויפשטקנז פאנד צו 5 איינהאלב פרענקען	19 50
דיא אונגארישע אלגעמיינע פאנד-אנשאפונג צו 5 אונד איינהאלב פר.	14 25
עזנע	14 75
רעשטע צו 6 פרענקען	29 25
דער פרעסער פאסטריצקאל-פאנד	27 75
מארק-לאט	14 50
	38 50

לאאזע.	קי. גר.
אלבערנער לאט צו 20 גולדען	16 —
סט. ג'נאָאס " " 40 "	29 25
פאפאלוטער " " 20 "	20 50
פרעסבורגער " " 100 "	121 —
רעשטע " " 50 "	61 —
וואלרשטיין " " 20 "	23 —
וויכרישגרעצער " " 20 "	26 25
אונגארישע פרעמינלאט צו 100 גולדען.	76 30
רעשטע צו 50 גולדען	76 —
וויינער לאט	92 10
וויערטה-פאפיערע.	
אונגארישע נייגרעגולאטפאנדען	79 60
פעסטער-באנאטער	78 —
דעבענבריינער	77 15
אלזאציער	86 20
בוקאוינער	82 25
אונגארישע איינגאלאנד-אנלעהען	100 —
דיינגזקנגס-אנלעהענס-אנלעהענשיין.	81 75
פאנדיש לאט אונגארישען פארנקרי-ריש צו 5 איינהאלב פרענקען	95 —
דער אונגארישען הויפשטקנז פאנד צו 5 איינהאלב פרענקען	79 25
דער אונגארישען אלגעמיינען פארנקרי-אנשאפונג צו 5 אונד איינהאלב פר.	— —
עזנע	— —
רעשטע צו 6 פרענקען	— —
דער פרעסער פאסטריצקאל-פאנד	92 25

Eigenthümer u. verantwortlicher Redakteur M. REIS

Budapest 1878 Druck v. M. Burian, Marokkanerhof.

דערן בלאָז, דאס מאַן מיך אים זאָלכע אַנלייהען ערזוכט האַטעט. איך נאָב קיינעם דיעזער לייטע איינען העללער, זאָנדערן פֿיהרטע איין בוך איבער דיא סיממען, אום וועלכע איך עדעס געלד גענעבען העט־טע, דער בייא מיר אים איינע אַנלייהע אַנקלאָפּ־טע. איך העטטע יעטצט אים 12 מיללאָיאָנען 350000 גולדען וועניגער. וועגן איך אַלזאָ מיין לעבענלאַנג זאָ פֿאָרזיכטיג וואַר, קיין געלד צו באָרגען, זאָ ווער־דען זיא דאָך, בעסטער הערר גראַף, עס ניכט פֿער־לאַנגען, דאס איך יעטצט אין מיינעם האָהען אַל־טער דען דוממען שטרייך בעגעהע, איהנען 5000 גולדען צו באָרגען!" — מיט דיעזען וואָרטען גרייפֿ דער הערר טעדעסקאָ נאָך דער פֿעדער אונד שריעב איך דיא לעטצטע זייטע דעס בוכעס: "הערר גראַף פֿאָן געלד־נאָטע 5000 גולדען! הערריך דריק־טע ער דעם גרעפֿליכען גאַסטע פֿריינדליך דיא האַנד אונד זאָגטע לעבענלאַנג: נון, הערר גראַף, יעטצט קאָממען איך זיא אין מיינעם בוכע מיט דער סוממע פֿאָן 5000 גולדען פֿאָר. וואָבייא זיא נאָך דען פֿאָרטהייל האַבען, מיר דיעזעלבע ניע צאָהלען צו מיסען, דענן דיעזעס איזט יא עבען מיין "שולדען־בוך אָהנע שולדנער"! — אין מיינעם ווירקליכען שולדען־בוך קאָממען נור אַללגעמיינע געשעפֿטסליטע הינין, ניכט אבער זאָלך "האָהע הערען"! — דער גראַף צאָג מיט לאַנגער נאָזע אַב, אינדעם ער בייס פֿאָרטגעהען ביטטער לע־בעלנד איסערטע: "איך העטטע וועניגסטענס דען וואַנש, דאס זיא דאַזיר שטראַפֿט צאָהלען, דאס איהר "שולדען־בוך אָהנע שולדנער" מיט קיינעם שטעמפּעל פֿערזעהען איזט, דא זיא דען שטאַאַט אין איינעם געשעפֿטע פֿערקירצען, וועלכעס איהנען איבער 12 מיללאָיאָנען איינגעטראַגען האַט!"

* (דיא גע טווי פֿטען יודען זינד גערעטטעט מאַן דען גראָפֿען "הוס" דער פֿאַטליע מיינעם שווינגערפֿאַטער אלס בעפֿלעקט, אונד קיין אָרדענטליכער מענש וואָללטע זיינע טאָכטער הייראַטען, וועסהאַלב זיא ביזהער לערינ געבליבען. איך הייראַטע זיא דאָך, וואַהרשיינליך איזט זיא מיין "זווינ". — אונד דאָך וואַר איך דיעזעס ווייב ניכט דער עכטע "זווינ" אונזערעס יחמיאל. דיא שאָן 18 יעהריגע מלכה קאָנגטע געמליך דען יונגען בור־שען ניכט ליידען, דער זיך נאָך איממער וויא איין געוואַהנליכער אינגעצאָגענער גאַסטען־יונגע בע־נאַהם, זיא קאָם הייפֿיג צו מיינער מוטטער, וואָ זיא זיך רעכט הערצליך איסזיינטע. זיא איסערטע אָפֿטערס: "ווירד מיין אדאָלף נאָך הייזע קאָממען, דאַנן ווירד איך מיין אינגליק איין ענדע געהמען מיסען", איך האַרטע דיעזעס געשפּרעכע צו, אָהנע עס צו פֿערשטעהען, דא עס מיר אינבעקאַנגט וואַר, ווער דענן דיעזער אדאָלף איינגעטליך זייא, דער דעגענעלבען נאָך אימטער אלס דעם יודענטהומע אנגעהאָרייג בעטראַכטען; זאָ ווערע עס איינע לע־בערליכקייט, ווענן דיא רומענישע רעניערונג איי־נעס "געטיפֿטען יודען" דאס וואהלרעכט בלאָם דעסהאלב ערטהיילען ווירדע, ווייל ער מיט דעם טייפֿ־וואַסער אין בערהרונג געקאָממען"! — נון, דיעס קאָנגטע דער רומאָנישע אפֿעלל־האָף דאָך ניכט וויסען, ווענן ניכט איין יודע איהם אלל דיע־זע זאַכען איינגעפֿליסטערט העטטע. — דער יודע דירפֿטע דיעס אים דעם גרונדע געטהאַן האַבען, דאַמיט איין איזראַעליט, וועלכער דאס יודענטהום אין טרייאָזער וויזע פֿערלאַסט, היעפֿאָן וועניגס־טענס קיינען נוטצען האַבע! עס בלייבט אינדעס ניכט ביי דער ענטשיידונג דעס אפֿעלל־האָפֿעס. דער קאַסאַציאָנס־האָף אין ביקערעסט שפּראַך זיך נעמליך דאהין אים, דאס לויט דעם געזעטצעס איבער דיא נעמינדע־וואהלען זאָלכע איזראַעלי־טען, וועלכע רומענישע געזינגענען אונד זיטטען אנגענאָממען, צו דען נעמינדע־וואהלען צוגעלאַס־סען וועדען קאָנען. — דער קאַסאַציאָנס־האָף האַט אלזאָ דיא עהרע דער געטיפֿטען יודען אין רומעניען גערעטטעט! פֿריילך געשאה אייך דיעס נור טהיילוויזע, דא דיא געטיפֿטען יודען נור ביי דען נעמינדע־וואהלען, ניכט אבער אייך ביי דען פֿאַרלאַמענסס־וואהלען איינע שטיטמע האַבען. ווער אלס יודע געבאָרען וואורדע, קאָנן ניממער דאס "האָהע גליק" געניעסען, אין רומעניען ביי דען וואהלען אינס פֿאַרלאַמענט מיט צו־ווירקען!

* (קאָ מ יש־ט ר ו ר י ג ע ע ה ש־ט ל י ע־ס ו נ ג ען אין פֿאָ ל ען.) מיין צוקונפֿטיגער שווינגערפֿאַטער (זאַנטע ירחמיאל ווייטער) שניטט זיך זאָנליך איינע "קריעה" איבער דען פֿערלאָרענען זאָהן אונד זעטצטע זיך "שבעה". זייט יענער צייט בעטראַכטעט מאַן דען גראָפֿען "הוס" דער פֿאַטליע מיינעם שווינגערפֿאַטערס אלס בעפֿלעקט, אונד קיין אָרדענטליכער מענש וואָללטע זיינע טאָכטער הייראַטען, וועסהאלב זיא ביזהער לערינ געבליבען. איך הייראַטע זיא דאָך, וואהרשיינליך איזט זיא מיין "זווינ". — אונד דאָך וואר אייך דיעזעס ווייב ניכט דער עכטע "זווינ" אונזערעס ירחמיאל. דיא שאָן 18 יעהרינע מלכה קאָנגטע געמליך דען יונגען בור־שען ניכט ליידען, דער זיך נאָך איממער וויא איין געוואַהנליכער אינגעצאָגענער גאַסטען־יונגע בע־נאַהם, זיא קאָם הייפֿיג צו מיינער מוטטער, וואָ זיא זיך רעכט הערצליך איסזיינטע. זיא איסערטע אָפֿטערס: "ווירד מיין אדאָלף נאָך הייזע קאָממען, דאַנן ווירד איך מיין אינגליק איין ענדע געהמען מיסען", איך האַרטע דיעזעס געשפּרעכע צו, אָהנע עס צו פֿערשטעהען, דא עס מיר אינבעקאַנגט וואַר, ווער דענן דיעזער אדאָלף איינגעטליך זייא, דער אָדער איהרע לעהרערין מיט פֿאָן איינעס נוטען מיסטער נעלערנס האַבען.*

אדריינגע בעוואונדערטע דאס האָרע וויסען אונד דיא קלוגען אנשויאונגען בעגיאַמינס, זיא פֿערנאָם דען אונטערשיעד דער יאהרע צווישען איהר אונד איהם, אונד זיא זאגטע פֿריינדן: "עס איזט מיר, אלס אָב איך מיך אין איהר דער פֿערלעגענע קאָנגטע!"

בעניאַמין העטטע ניע מעהר דאַראַן נעדאַכט, דאס ער זיך יע ווידער אין איין ליעבעס־פֿערהעלטנס איינ־לאַסטען ווערדע; אבער עטוואס איין בעוואָנדערעס איינע־רעס נעפֿיהל צאָג איהם צו אדריינגען, ער וואר וואָהל ניכט מעהר דער מאַן, דער זיך גלייך פֿערליעבט, אבער ער וויסטע איינען וויישערען אומגאַנג מיט אדריינגען, אום זיא בעססער קענגען צו לערנען. דער אומגאַנג מיט איינעס אָלכען נעפֿרעמדען אונד ליעבענסווירדיגען מדבען וואר פֿיר איהן זעהר וואָהלטהוענד.

אלס בעניאַמין מיט קאַראָלינע איבער אדריינגע צו שפּרעכען קאָם, אונד אלס ער זיך איבער אדריינגע זאָ לאַנגער אויסגעשפּראָכען, דא זאגטע קאַראָלינע: "עס איזט נאָר קיין וואונדער, דאס איין מדבען פֿאָן אָלכעס אנפֿעגען כאַראַקטער איזט, וועגן עס איינע אָלכע מוטטער האַט. וועגן וא עס איהרע מוטטער קענגען ווירדן! —"

דער זעלבעס־וכטיגען קאַראָלינע וואַר עס שאָן לייד, דאס זיא איהרע פֿריינדין פֿאָר בעניאַמין זאָ נעריהמט האַטטע; האַטטע זיא יא דאַדורך דאס הערץ בעניאַמינס פֿאָן זיך אבגעוועגדעט אונד עס איהרע פֿריינדין צוגעוועגט־דעט; זיא וואָללטע דאהער גלייך דעם בעניאַמין צו פֿער־שטעהען געבען, ער מאָגע זיך ניכט מעהר אים אדריינגע בעמיהען, דא זיא בעריישס פֿערלאָבט איזט; זיא זאגטע דאהער: "אדריינגע ווירד דען מאַן, מיט דעם זיא פֿער־לאָבט איזט, גלייכלך מאַכען."

בעניאַמין ערבלאַסטע, אלס ער דאס האָרע, "איזט איהרע פֿריינדין שאָן פֿערלאָבט?" פֿראַגטע ער.

"דאס וויסטען זיא נאָך ניכט? זיא איזט יא מיט הערן ו

אַלְלער וועלט בעקאַנט, דאָס ווער מיט דעם מי-ניסטער-פּרעזידענטען ענגלאַנד, דעם לאָרד בעני-יאַמין בעאַקאָנספיעלד, אינד זיינער ריסענפיינדליכען פּאָליטיק ניכט איינפערשטאַנדען זינד. ווער בעקענ-נען עס אנגעזיכטס דעם געזאַמטען רוסישען פאָלקס, דאָס ווער מיט דיעזען מאַנגע ניע גע-מיינזאַמע זאַכע מאַכען ווערדען, אינד דאָס דער-זעלבע זיך געוואַלטיג אירדט, ווענן ער דאַרויף רעכנעט, דאָס ווער זיינע פּאָליטיק גענען רוסלאַנד יע אינטערשטיטצען ווערדען? — דיעזעס האָב-פּאָליטישע אקטענשטיק איזט אין העברעאישער שפּראַכע אבגעפאַסט אונד פאָן דעם פאָרשטאַנדע דער איזראַליטישען קולטוסגעמיינדע בעדרידט-שעפּס אינטערצייכנעט. דאָס פעטערסבורגער רע-גיערונגס-בלאַטט מאַכט זיך איבער דען האָכפּאָלי-טישען פאָרשטאַנד דער בערדיטשעפער קולטוס-געמיינדע לוסטיג אונד שרייבט איבער דיעזע אנ-געלעגענהייט וויא פאָלגט: «אויך איין היבשער טראָפּס פיר דיא רוסישע רעגיערונג, ווענן דיא יודען צו בערדיטשעף גענען ניכט מיט לאָרד בעאַקאָנס-פיעלד האַלטען, זאָגדערן דיא רוסישע פאָלי-טיק אינטערשטיטצען וואָללען! ווענן רוסלאַנד קיינע אנדערען פריינדע העטטע, אלס דיא יודענגע-מיינדע צו בערדיטשעף, ווירדע עס אום דאַסזעלבע זעהר טרויריג איוסזעהען. ווענן איבערדיעס דער ענגליש מיניסטער-פּרעזידענט זיינערזייטס קיינע אנדערען גענגער העטטע, אלס דיא יידישע טליתים-פאַבריקאַנטען אונד ציצית-שפּיגנער אין בערדיטשעף קאָנגטע ער גאַנץ אינגעשאַרט שלאַפען. — דיא יודען צו בערדיטשעף זאָללטען זיך אם פסח-פעס-טע גיר דאַרום קיממערן. אָב איהרע «מצות» אין אָרדנונג זינד; אין דיא האָהע פּאָליטיק מאַנגען זיא זיך ניכט הינינמישען? — זאָ וויטט דיא איסע-רונג דעם רוסישען דענגערונגס-בלאַטטעס. נין, אויך ווייר פינדען דיעזע קונדגעבונג דער בערדיטשעפער געמיינדע אלס איינע לעכעדליכקייט, אלליין וויא אָפּט בענגעהט מאַן אים לעבען איינע לעכעדליכקייט ניכט אויס פרייעס וויללען, זאָגדערן אים ריקזיכטען, דיא עבען טרויריג-ערנסט, אונד ניכט לעכעדליך זינד. — לאָרד בעניאַמין בעאַקאָנספיעלד וואר בע-קאָנגטליך איין יוד ע. וויא לייכט קאָנגטע אלזאָ אים יודען-פינדליכען רוסלאַנד דער גדאַנקע אויפטייכען, דאָס דיא יודען עס אים הערצען ניכט מיט דער רוסישען פּאָליטיק, זאָגדערן מיט דער פּאָליטיק איינעס מאַנגעס האַלטען, דער איינסט איהר גלייבענס-גענאָסס וואר: — וואהרליך! אין רוסלאַנד איזט מאַן פאָר זאָלכען «בלבולים» דורכ-אים ניכט געזיכערט. עס וואר אלזאָ דורכאויס ניכט איבערפלוסיג, ווענן דיא יודען אין רוסלאַנד דורך איינע אָפּענטליכע ערקלערונג איהרע אנ-הענגליכקייט פיר דיא רוסישע פּאָליטיק קונד-גענגעבען האבען. דיא ערקלערונג העטטע נור מיט «גראַסערעם מאַקטע» אבגעפאַסט זיין זאָללען. אי-בערדיעס העטטע איינע זאָלכע ערקלערונג ניכט פאָן איינער איינצעלנען געמיינדע, זאָגדערן פאָן דער געזאַממטען יודענהייט רוסלאַנדס אויסגע-הען מיססען. אין דיעזעס פאָללע ווירדע איינע דער-אַרטיגע קונדגעבונג ניכט אלס איינע לעכעדליכ-קייט, זאָגדערן אלס איין פּאָליטיש-קלוגער שריטט בעצייכנעט ווערדען מיססען!

*(איינע מאַסנאַהמע געגען דען יודענהאַס.) איין וויעגער בלאַטט ברייגט פאָלגענדע עפּעריליכע טהאַטזאַכע: «גע-וואַהנליך ווערדען דיא יודען בעשולדיגט, דאָס זיא דען וואוכער ליעבען. נין איזט דיעזע בעשולדיגונג איינע אונגערעכטע. אין מעהרען עקסטרעם איין יידישער לאַנדעס-פאָגד, דער יעהרליך 30 ביז 40-טויזענד גולדען טראָגט. דיעזע ערטרעגניססע ווערדען צו אנלייהען פּערזענדעס, וועלכע ווידער צינזען טראגען. דיא יידישען פּערזאָנלטער דיעזעס לאַנדעס-פאָגדעס האבען נון דען בעשלוס געפאַסט, גיעמאַנדעס פאָן דען ערטרעגנסען דיעזעס פאָגדעס איינע געלד-סוממע צו באָרגען, דער דיע-זעלבע צו וואוכער-געשעפטען בעניטצען ווירדע. וועלכע בירגשאַפטען אָדער פּפענדער אין זאָלכער וואוכערער אוממער בעטען מאָג, ערהאַלט דער-זעלבע אוים דיעזעס פאָגדע קיינע אנליהען. היעדיים ערזיעהט מאַן צור גענוגע, דאָס דיא יידישע פּער-וואַלטונג דעם מעהרישען לאַנדעס-פאָגדעס ערנסט-ליך בעשטרעבט איזט, דעם וואוכער ענטגעגענצו-אַרבייטען.» — אינס גערייכט דיעזע טהאַטזאַכע צור אויפרייכטיגען גענוגטהואונג. ווער מאַכטען נור נאָך איינעס הינצופיגען. עס איזט בעקאַנגט, דאָס רייכע לייטע בייא דער עסטערריכישען נאַצי-נאַל-באַנק איינען וועכסעל-קרעדיט איין מעהרע-רע הונדערטטויזענדע בעזיטצען. דיעזע צאָהלען דער עסטערריכישען נאַציאָנאַל-באַנק בייא דעם וועכסעל-קרעדיט 4 פּערצענט אונד פּערלייהען דאָגן דיא ערהאַלטענען געלדער וויטער אום 12 ביז 20-פּערצענט. דיעזע לייטע לעבען אלזאָ אונד פּערמעהרען איהרען נאָהען רייכטהום דורך וואוכ-בער-געשעפטע, דיא איהנען עבען דיטשענס דער עסטערריכישען נאַציאָנאַל-באַנק געמאַכט ווירד. דא שטעללט עס זיך דאָך צור גענוגע הע-ריים, דאָס עס וואָהל ניכט יוד ען זינד. וועל-כע דען וואוכער פאָרדערן. זאָ גוט וויא דיא יידישע פּערוואַלטונג דעם מעהרישען לאַנדעס פאָגדעס, קאָנגטע יא אויך דיא עסטערריכישע נאַציאָנאַל-באַנק יענען לייטען דען קרעדיט פּערוויינערן, פאָן דענען עס בעקאַנגט, דאָס זיא דענזעלבען נור צור בעטרייבונג פאָן וואוכ-בער-געשעפטען בענוטצען. אינד דאָך האט נאָך נעמאַנד דער נאַציאָ-נאַל-באַנק דען פאָרוואורף געמאַכט, דאָס זיא דען וואוכער בענינסטיגען! זאָ זיעהט מ'ין דער וועלט אוים. ווענן צוויי דאַסזעלבע טהון, ווירד דער איינע פּערפאָלגט, וועהרענד דעם אנדערן קיין האאר גקריממט ווערדען דאַרף. דער יודע דאַרף דען וואוכער ניכט פאָרדערן. דער נאַציאָנאַל-באַנק איזט עס געשטאַטטעט, ווענן דיא העבייא נור «גוטע געשעפטע» מאַכט!

* (איין שולדענ-בוך אהנע שולדנער!) דער פּערשטאָרבענע טעדעס-קאָ אין ווענן פיהרטע אויך איין לאַנגעס בוך, וואָ אללע יענע פּערצייכנעט וואָרען, דיא איהן אום איינע אנלייהע ערזוכטען, אָהנע דאַס ער איהנען איינען העללער געבאָרגט העטטע. מאַן ערצעהלט זיך נאָך הייטע היעבער אין ווענן פאָלגענדען אינטערעססאַנטען פאָלל: אין אלס פּערשוועגדער בעקאַנגטער גראָף וואר פאָר וויעגען «אהרען» אום באַנקהייזע דעם פּרייהערען פאָן טעדעסקאָ ער-שיענען מיט דער בשטע: ער מאַגע איהן דורך איינע אנלייהע פאָן 5000 גולדען אוים איינער אי-גענבליקליכען געלד-פּערלעגענהייט רעטטען. — הערר טעדעסקאָ, דער דא וואוסטע, דאָס דיעזער גראָף איין גראָסער פּערשוועגדער זייא אונד גע-מאַנדעס יע עטוואס צאָהלט, שפּאָר קיין וואָרט, זאָגדערן נאָהם איין דיקעס געשעפּס-בוך אוים דעם שראַנקע אונד לענגט עס איף דען טיש מיט דען וואָרטען: «בלעטטערן זיא דאָך, הערר גראָף, איין «ענגי אין דיעזעס בוכע!» — דער גראָף בליק-טע הינין אונד עס וואר פאָלל געשריעבען מיט שולדען-פאָסטען וויא פאָלגט: «אים יאהרע 1873 דער באַזיאונער שווינדעל-קאָפּ 20,000 גולדען.» «אפּאַנגס דעם יאהרעס 1874 דיא אינגליקליכע שוישעפּעלערין לייכטזינן 1500 גולדען.» — אים יאהרע 1875 דער אינגליקליכע באַראָן פאָן טראָל-לער, דער זיין גאַנצעס פּערמאָגען אם שפּיעל-טישע פּערלאָרען, 25000 גולדען.» — מיט עהנלי-כען פאָסטען וואָרען אללע זייטען דעם דיקען בו-כעס פאָללגעשריעבען. אם שלוסע דעס בוכעס וואָרען אללע דיעזע פאָסטען צוזאַמענגעריעבענעס, וועלכע דיא סוממע פאָן 12 מיללאָנען 350000 גול-דען איינמאַכטען. דער גראָף מאַכטע גראָסע אוגען אונד זאָגטע: «אבער, הערר פאָן טעדעסקאָ, וויא איזט עס דען מאָגליך, דאָס זיא זאָלך גראָסע סומ-מען פּערלייהען האבען, אָהנע היעבייא צו גרונדע גענאַנגען צו זיין?» הערר טעדעסקאָ ערווידערטע היעדויף לעבעלנד: «זאָ דומם וואר איך אויך ניכט. עס שטעהט יא אויך ניכט אין דיעזעס בוכע, דאָס איך אללי דיעזע געלדער ווירקליך געלייהען, זאָג-לאָרד קוריוואל, דער פיהער אלפּיער שפּעסלאָאָן געפּיסען.» —

«עראינגערן זיא זיך נאָך מיינער?» (פאָגאַנט אר-ריינגע דען הערען דע אויזאַעלי.)

«אָ, נאָר צו גוט! עס איזט מיר, אלס אָב יענער פאָ-פאָאלל איינע איינשע געשעהען ווערע.»

«וויא?» (פאָגאַנט קאָראָלינע) אדריינגע! וויא וועצען מיך אין ערשטיגען; וויא האבען זיא יעמאַלס פיהער הערען דע אויזאַעלי געזעהען?»

«אָך ווילל איהנען דיעזע פאָגאַנג בעגאַנזוואָרטען, (זאָגאַנט בעניאַמין). אלס איהרע פיינדען נאָך איין קינד וואָר, פּערשאָפּפּעט מיר איין פאָ-פאָאלל אויף דער לאַנד-שטראַסע איהרע בעקאַנגטשאַפט. זיא האַטטע זיך איהרע בייגע זאָ פּערוואַנדעט, דאָס זיא ניכט געהען קאָנגטע; דיא ליעבליכקייט אונד דער מוטה, דען זיא דאַמאַלס פיהע-טע, ליעס אין מיר איינע ערינגערונג צוריק, דיא נאָך הייטע בייא מיר זעהר לעבעהאַפט אים גדעדכטניססע איזט. זאָ אלזאָ פּרעפּפּען ווייר אונס ווידער — וויא זאָגדערבאַר איזט דאָס לעבען?»

«דאָס לעבען איזט זאָגדערבאַר», ווענן עס מיט פיע-לען וועכסעל-פּעלען פּערבונדען איזט! (זאָגאַנט קאָ-לינע) דאָך ווייר וואָללען זיא ניכט לענגער שאַפען, דאָ וויא עס נאָך לאַנגער רייזע נאָך הייזע קאָמען; זיא האַ-בען פיעל צו טהון, איך האָפּפּע, דאָס זיא אונס אלס נאַכבאַרן דאָך בעזוכע ווערדען, — איך ווידער-זעהען!»

בעניאַמין פּערשפּראָך דיעס, דיא רייזע-געזעללשאַפט פּוהר גון צוריק נאָך בוריליא. זאָבאַלד וויא אים הייזע אַנ-נעקאָממען וואָרען, איילטע אדריינגע איף איהר צימער לאָרד קוריוואל, דער פיהער אלפּיער שפּעסלאָאָן געפּיסען.» —

«עראינגערן זיא זיך נאָך מיינער?» (פאָגאַנט אר-ריינגע דען הערען דע אויזאַעלי.)

«אָ, נאָר צו גוט! עס איזט מיר, אלס אָב יענער פאָ-פאָאלל פּערשאָפּפּעט מיר איין פאָ-פאָאלל איף דער לאַנד-שטראַסע איהרע בעקאַנגטשאַפט. זיא האַטטע זיך איהרע בייגע זאָ פּערוואַנדעט, דאָס זיא ניכט געהען קאָנגטע; דיא ליעבליכקייט אונד דער מוטה, דען זיא דאַמאַלס פיע-טע, ליעס אין מיר איינע ערינגערונג צוריק, דיא נאָך הייטע בייא מיר זעהר לעבעהאַפט אים גדעדכטניססע איזט. זאָ אלזאָ פּרעפּפּען ווייר אונס ווידער — וויא זאָגדערבאַר איזט דאָס לעבען?»

«דאָס לעבען איזט זאָגדערבאַר», ווענן עס מיט פיע-לען וועכסעל-פּעלען פּערבונדען איזט! (זאָגאַנט קאָ-לינע) דאָך ווייר וואָללען זיא ניכט לענגער שאַפען, דאָ וויא עס נאָך לאַנגער רייזע נאָך הייזע קאָמען; זיא האַ-בען פיעל צו טהון, איך האָפּפּע, דאָס זיא אונס אלס נאַכבאַרן דאָך בעזוכע ווערדען, — איך ווידער-זעהען!»

בעניאַמין פּערשפּראָך דיעס, דיא רייזע-געזעללשאַפט פּוהר גון צוריק נאָך בוריליא. זאָבאַלד וויא אים הייזע אַנ-נעקאָממען וואָרען, איילטע אדריינגע איף איהר צימער

פאָלליעטאָן.

מערקווירדיגע פּערהעלטניססע.

(63-טע פאָרטזעצונג.)

אדריינגע בעפאַנד זיך אין גראָסער פּערלעגענהייט. אלס זיא אין דעם גראָסען ביבליאָטהעקען-זאַאל דעם הייז-איינגעהיטער אללין גענעגאַנגען בעפאַנד, זיא זאָה אָפּט נאָך דער טהירע, אָב ניכט איהרע רייזע-געזעללשאַפט ווידער צוריککאָממט. זאָפיא שפּאַנד וואָהל נאָך איממער נעבען דעם קלאַוויער, ענדליך קאָם אויך קאָראָלינע, אונד אדריינגע זאָגטע דערזעלבען: «ווער זינד הייר איינגעדרונ-גען, אָהנע פאָם הערען זעלבסט דיא פּרלוביגנס צו ערבים-טען, דיעזער הער איזט הער דע אויזאַעלי, אונד דיעזע הייר איזט מיינע פריינדין קאָראָלינע מערגאַן.»

בעניאַמין וואַרד דורך דיעזע צווישענקונפט דער קאָראָלינע מערגאַן מיסטרויגיגע. ער האַטטע נאָך נערנע לענגער מיט אדריינגע אללין געשפּראָכען אונד אז זיא מעהרערע פאָגאַנן גערייכטע; קאָראָלינע אבער, וועלכע אים אומגאַנגע מיט דער גראָסען וועלט שאָן זעהר פּראָק-טיש אונד ע'פאָהרען וואָר, נאָהם גלייך דאָס וואָרט אונד זאָגטע: «מיין פאָטער ווירד מיט פריידען פּערגעהמען, דאָס זיא צוריקגעקעהרט זינד; ער ווירד זיך בעאייליען, איהנען וויינע אויסזוהרשונג צו מאַכען. האָט זיך מיינע פריינדין איהנען שאָן פאָרגעשטעללט?»

«נין! אבער איך גלייבע, זיא שאָן צו קککענען?» זאָגטע בעניאַמין.

«וויא? איזט דאָס מאָגליך? איהר נאַטע איזט אדריי-ענגע, זיא איזט דיא שטעפּ-טאָכטער דעס פּרעסידענטען

אונד שייטע איהרער מוטטער איינען בריעף איבער איהרע אָנדערבאַרע צוזאַמענקונפט מיט בעניאַמין דע אויזאַעלי.

בעניאַמין דע אויזאַעלי וואר נון ווידער אין זיינעס איינזאַמען שלאָפּפּע נעבליבען. צו בעגינגע אונזערער ערצעהלונג שילדערטען ווייר איהן אלס איינען יינגלינג פאָן 20 יאהרען מיט שאָנען האָפּפּנונגען אונד צוקונפּפּס-פלענען, צו דיעזער צייט אבער, אלס ער מיט דער 17-יעהרינען אדריינגע צוזאַממענקאָם, וואר ער פאָם פּרעצעססען יאהרע זיינעס לעבענס-אלטערס שאָן ניכט מעהר ווייס. ער וואר ניכט מעהר דער פּרעגינג יינגלינג, דער זיך פאָם נעפּיהל אונד פאָן דער יונגער-פאָגאַטיע הינריסען לאָסט; יעטצט האַטטען בייא איהם פּערשאַנד אונד פּערנונפּפּ דאָס איבערגעוווּנען. ער האַטטע אינע גראָסע רייזע בעגע-דעט, בייא וועלכער ער פיעלע מענשען אונד מענשליכע ווישען אונד שוויכען קککענען לערנטע, ער וואר דאַהער שאָן גענען דאָס מענשליכע טהון אונד לאַסטען אבגעהער-טעט. דיא נעטע דעס מענשען קککענטע איהן ניכט מעהר בעגייסטערן, דא ער אין דען מייסטען פּעללען אירגענד אינען יעלבסט-ווכטיגען אונד איינגעגעטיגען צוויקע הערוים-נעפּפּרען — אונד אויך דיא שלעכטיגקייטען דער מענשען קککענטען איהן ניכט מעהר זאָ עמפּאָרען אונד אין ווישונגען פּרעזעצטען, דא ער דאָך שאָן פיעל שלעכטע מענשען קککענען לערנטע. ער אנטע אוממער: «זיא אויך בעסטער, ווענן ווייר צו ווענע פאָן מענשען אָנווישען, אונד ווענן ווייר צו פיעל פאָן איהנען פּערלאַנגען. ער האָט דיא גראָסע וועלט צו פּערלאַסען געלערנט, ער האַטטע נור נאָך אין הערין פיר דען אינפאַכען בירגער אונד נאַשור-מענשען, דער נאָך פאָן דען שלעכטען ווישען דער גראָסען געללי-